

Posudek vedoucího diplomové práce

Název práce: „Role autora v uměleckém díle podle Jana Mukařovského se zaměřením na film“

Autor: Bc. Kristýna Lavická

Vedoucí práce: Mgr. Felix Borecký

Kristýna Lavická se ve své diplomové práci snaží promyslet otázku autorství ve filmovém uměleckém díle. Domnívá se, že pokud se na vytvoření filmového díla podílí více osob (herci, kameraman, střihač, producent, scénárista, režisér a další), pak je třeba zvážit, nakolik jsou všichni tito spoluvůrci autory filmu. Bystře tak nuancuje všeobecně zastávaný názor, že autorem filmu je ten, kdo zodpovídá za výsledný tvar, tedy nejčastěji režisér.

Za hlavní teoretickou oporu si autorka práce zvolila Mukařovského funkcionálně strukturální estetiku a jeho koncepci autora. Tato volba je podnětná nejméně ze dvou důvodů. (1) Teorie autora byla v rámci Mukařovského estetiky zatím jen velmi málo teoreticky zpracována sekundární literaturou a v rámci jiných anti-psychologických teorií autorství zůstává zastíněna teoriemi U. Eca, M. Foucaulta a R. Barthese. (2) Jedná se o koncepci ucelenou a metodologicky důkladně vypracovanou, jež je v mnoha ohledech přesvědčivější než teorie výše zmíněných myslitelů.

Mukařovský svou teorii autora zohledňuje pro oblast literatury, výtvarného umění a dramatu, nikoli však pro film. Zde se tedy nabízí zajímavá možnost aplikace Mukařovského teorie na film a na něm ukázat její explanační sílu. Právě této možnosti se chopila K. Lavická a je třeba zdůraznit, že jde o téma skvěle zvolené a pro bádání v oblasti funkcionálního strukturalismu pražské školy důležité. Bohužel se k této podnětné a bezpochyby tvůrčí tezi práce musí čtenář probíjet přes zbytečné exkurzy a těkavá srovnání, které celkově práci K. Lavické degradují.

Podstatné jádro práce K. Lavické spočívá ve využití pojmů „subjekt“ a „individuum“ (stěžejní pojmy Mukařovského teorie autora), a v jejich aplikaci na filmové umělecké dílo. Diplomantka promýšlí, nakolik jsou všichni tvůrci filmu (režisér, scénárista, herci, střihač atd.) individuem či subjektem filmu. Adekvátně připomíná jiné teorie autora (historický vývoj chápání autora od antiky po 20. století převzatý z Mukařovského studií, dále vlastní interpretace teorií S. Freuda, U. Eca, M. Foucaulta, R. Barthese a P. Lévyho). K tomu v závěru práce využije příležitou víceúrovňovou teorii Jaroslava Vančáta, již umně propojuje s Mukařovským a tím upevňuje tezi práce.

Diplomantka v první části práce exponuje základní pojmy Mukařovského teorie: znakové pojetí uměleckého díla s jeho charakteristickou autonomností, pojmy estetické funkce, normy, hodnoty, již zmiňované odlišení individua a subjektu, záměrnost a nezáměrnost. Tyto pojmy jsou jistě důležité a teprve po expozici celého Mukařovského estetického systému lze pochopit originálnost jeho pojetí autora, přesto se domnívám, že je K. Lavická spojuje s aspekty, které jsou pro téma práce méně důležité a odvádějí pozornost. S tím ovšem souvisí i častá formulační nepřesnost.

To, co by se dalo tolerovat v první a druhé části práce při expozici Mukařovského estetiky, se stává nepříjemné v části třetí, kde je nepřímou souvisejících exkurzů příliš mnoho. Kapitoly věnované Jamesi Monacovi a Jerzy Plaževskému považuji za nadbytečné, protože zde diplomantka odbíhá k obecným charakteristikám teorií filmu těchto autorů, ale jen málo a mlhavě k jejich pojetí autora. To samé se týká kapitoly 4.3 s názvem „Vymezení filmu“, kde

Lavická za využití četných zdrojů odlišuje hraný film od dokumentu a animovaného filmu, vymezuje žánry atp., avšak dostatečně nezdůvodní, jak souvisí s celkem práce a jejím hlavním tématem, tj. rolí autora.

Diplomantka zná literaturu, z níž vychází, velmi dobře. To se týká obzvláště Mukařovského (oceňuji, že zohledňuje i méně známé studie, jako jsou „Estetika jazyka“ a „Problémy individua v umění“). Zvolila si téma, ke kterému přistoupila neotřele. Z těchto dvou důvodů je práce nadstandardní. Bohužel autorka až příliš často odbíhá a tak trochu zapomíná, co je jejím hlavním tématem.

Právě odbíhavost od hlavní teze tématu a s tím související nedostatečná formulační jistota mě vedou k závěru hodnotit diplomovou práci Kristýny Lavické „Role autora v uměleckém díle podle Jana Mukařovského se zaměřením na film“ známkou **velmi dobře**.

V Praze dne 3. 2. 2015

Mgr. Felix Borecký

Felix

